

РЕШЕНИЕ

№ 14616

гр. София, 01.09.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 51 СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и втори май през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: ИВЕТА В. ИВАНОВА

при участието на секретаря ДИАНА АЛ. ИВАНОВА
като разглежда докладваното от ИВЕТА В. ИВАНОВА Гражданско дело № 20221110156232 по описа за 2022 година

за да се произнесе, взе предвид следното:

Предявени са от Д. П. Б. против [фирма] установителен иск с правно основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД за прогласяване нищожността на сключен между страните договор за предоставяне на гаранция № [№] от 09.03.2022 г., кумулативно обективно съединен с осъдителен иск с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД за заплащане на сумата от 176 лева (след допуснато изменение на исковата претенция по реда на чл. 214 ГПК, с протоколно определение от 22.05.2023 г., чрез намаляване размера на вземането, при запазване на основанието му и прекратяване на делото в частта относно разликата до първоначално предявения размер от 250 лева, частната жалба срещу което определение е оставена без уважение с определение № 9722 от 14.08.2023 г. по в. ч. гр. дело № 7926/2023 г. по описа на Софийски градски съд, ЧЖ-VI-Б състав), представляваща недължимо платена сума по нищожен договор за предоставяне на гаранция под формата на възнаграждение за поръчителство, ведно със законната лихва за забава, считано от датата на подаване на исковата молба – 17.10.2022 г. до окончателното изплащане на вземането.

Ищецът твърди, че между него, в качеството му на заемател и третото за процеса лице [фирма], в качеството му на заемодател, бил сключен договор за паричен заем № [№] от 09.03.2022 г. за предоставяне в полза на Д. Б. на паричен заем в размер на сумата от 450 лева, при годишен лихвен процент (ГЛП) в размер на 35 % и годишен процент на разходите (ГПР) в размер на 41,72 %. Твърди също, че на основание клаузата на чл. 4 от договора и за обезпечаване изпълнението на задълженията на Б., между него, заемодателят и ответното

дружество бил сключен договор за предоставяне на поръчителство № [№] от 09.03.2022 г., по силата на който [фирма] поело задължение да обезпечи пред кредитора и заемотател [фирма] изпълнението на договора за паричен заем от заемополучателя, чрез налични парични средства и готовност за изплащане на задълженията. Поддържа се, че по силата на този договор Б. се е задължил да заплати на гарантиращото дружество и ответник в настоящия процес сумата от 250 лева, чието плащане било разсрочено чрез включването □ в месечната вноска по договора за паричен заем, платима фактически на дружеството – заемотател, което от своя страна следвало да я предостави на [фирма] по силата на овластяване за това. Ищецът изяснява, че е погасил изцяло дължимата сума по договора за заем, в т.ч. процесното възнаграждение за поръчителство в размер от 250 лева, която била получена от [фирма]. Намира, че договорът за предоставяне на поръчителство има характера на потребителски договор по см. на чл. 9 ЗПК, предвид акцесорния му характер от свързания с него договор за паричен заем, изпълнението на задължението по който е предмет на обезпечението с поръчителство. Счита, че последният е нищожен като изначално лишен от основание, тъй като срещу заплатената парична сума на потребителя не се предоставя насрещна услуга, доколкото обезпечението е в полза на заемотателя [фирма]. Съгласно клаузата на чл. 5, ал. 1 от договора за поръчителство в случай на извършено от поръчителя погасяване на задълженията по договора за заем, то в негова ползва възниква регресно вземане срещу длъжника, което обуславя извода, че срещу заплащането на процесното възнаграждение ищецът Б. не получава услуга, а задължението му единствено би променило своя титуляр. Посочва, че основание за недействителността на договора е и сключването му между поръчителя и главния длъжник, вместо между кредитора и поръчителя, каквото е изискването на чл. 138 ЗЗД. Оспорва действителността на договора и с твърдение, че същият протИ.речи на добрите нрави с оглед задължението, което се поражда за потребителя да заплаща изначално допълнително възнаграждение при заобикаляне разпоредбата на чл. 19, ал. 4 ЗПК и чийто размер надвишава половината от сумата по отпуснатия заем. Със сключването на договора за поръчителство не се цели реално обезпечаване на договора за заем, а едно допълнително оскъпяване на последния и получаване на допълнително възнаграждение от заемотателя за избягване на ограниченията, въведени с разпоредбата на чл. 19, ал. 4 ЗПК, доколкото едноличен собственик на капитала на поръчителя [фирма] е именно дружеството-заемотател [фирма]. Печалбата от извършваната от поръчителя търговска дейност – гаранционни сделки се разпределя в полза на кредитора. Ищецът излага твърдения, че в случая оспорвания договор за предоставяне на поръчителство е сключен във връзка и по повод на договора за заем, поради което действието му е обусловено от действителността на този договор. Наред с това, кредиторът и поръчителят се явяват свързани лица, което е основание двете правоотношения да бъдат разгледани съвместно. Посочва, че начинът на формулиране на клаузата на чл. 4 от договора за паричен заем, създава неотменимо задължение за потребителя срещу получаването на заемната сума да предостави обезпечение и то именно под формата на поръчителство от ответното дружество, доколкото предвидените други две обезпечения са практически невъзможни за осъществяване от длъжника. Д. Б. счита, че доколкото възнаграждението за

поръчителство представлява сигурен разход за заемополучателя, то същото следва да бъде включено изначално при формиране на ГПР по договора за паричен заем, което в случая не е налице. Ето защо, договорът за заем противИ.речи на изискването на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, което съгласно чл. 22 ЗПК обуславя неговата недействителност. В договора за заем е посочено, че ГПР възлиза на 41,72 %, но от съдържанието на договора потребителят не може да направи извод за това кои точно разходи се заплащат и по какъв начин е формиран последният. С тези съображения ищецът Д. Б. отправя искане за прогласяване нищожността на сключения между страните договор за предоставяне на поръчителство (гаранция) № [№] от 09.03.2022 г., както и за заплащане от ответника на сумата от 176 лева, представляваща недължимо платена сума по нищожен договор за предоставяне на гаранция под формата на възнаграждение за поръчителство, ведно със законната лихва за забава, считано от датата на подаване на исковата молба – 17.10.2022 г. до окончателното изплащане на вземането. Претендира присъждане на разноски.

В депозирания в срока по чл. 131, ал. 1 ГПК писмен отговор ответникът [фирма] оспорва предявения установителен иск като недопустим поради наличието на идентичност в предмета му с този на осъдителната претенция и липсата на правен интерес от ищеца, предвид наличието на друг, по-ефективен способ за защита. Заявява, че при предявяване на осъдителен иск за връщане на недължимо платена сума, ищецът може да се позове на нищожността на договора. Предявяването на два иска, при които осъдителното искане съдържа и установително такова представлява злоупотреба с право и цели присъждане на допълнителни разноски. По същество ответникът оспорва исковете като неоснователни, считайки, че договорът за предоставяне на поръчителство се регулира не от ЗПК, а от Търговския закон. Оспорва твърденията на ищеца, че договорът е нищожен като лишен от основание, тъй като със сключването му ищецът цели да изпълни договорното си задължение, произтичащо от договора за паричен заем с [фирма], а ответникът – като финансова институция с предмет на дейност предоставяне на гаранционни сделки по занятие – да получи възнаграждение за предоставената услуга – гарантиране изпълнението на всички парични задължения на потребителя, възникнали от договора за паричен заем. Оспорва договорът за предоставяне на поръчителство да накърнява добрите нрави, като се позовава на принципа на свободно договаряне, следващ от разпоредбата на чл. 9 ЗЗД. Наред с това твърди, че не е налице нееквивалентност на престациите на страните, тъй като с процесния договор ответното дружество е поело задължение да отговаря солидарно със заемателя, с цялото си имущество, като при неизпълнение от последния ще бъде ангажирана отговорността на поръчителя, а уговореното възнаграждение е по-малко от сумата на всички последици от неизпълнението на главното задължение по договора за паричен заем. Посочва, че оспореният договор е сключен доброволно от ищеца, както и, че същият е имал възможността да направи избор между различни начини за обезпечаване на договора за заем. Счита за неподкрепени с аргументи и доказателства твърденията на Д. Б. за сключването на договора за поръчителство в нарушение на чл. 11, ал. 1, т. 9 и т. 10 ЗПК, доколкото този договор няма характера на договор за потребителски кредит, спрямо който е приложима посочената законова разпоредба и това оспорване е неотносимо към същия. С тези доводи

[фирма] отправя искане за прекратяване на производството по предявения установителен иск, съответно за отхвърляне на исковите претенции. Претендира разноски.

Съдът, като съобрази доводите на страните и събраните по делото доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, съгласно правилата на чл. 235, ал. 2 ГПК, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

По иска с правно основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД:

По допустимостта:

Съдът, при извършена служебна проверка, намира, че установителният иск за прогласяване нищожността на процесния договор за предоставяне на поръчителство, за който се твърди да е сключен между страните, е предявен при наличието на правен интерес у ищеца от търсената защита. В тази връзка следва да се отбележи, че потребителят винаги разполага с интерес да предяви иск за прогласяване нищожността на договор, страна по който е същият, доколкото уважаването на предявения иск ще внесе – със силата на пресъдено нещо правна сигурност в отношенията между страните, ще избегне бъдещото неоснователно размястване на имуществени блага (плащането на недължими суми по нищожен договор) и/или ще бъде предпоставка за връщане на платеното по нищожния договор. За наличието на правен интерес, съответно за допустимостта на предявен иск за прогласяване нищожността на определен договор, е достатъчно излагането на твърдения, че ищецът и ответникът са страни по договора, както и на конкретни основания, поради които същият не поражда правно действие, каквито в случая са налице. Съдът намира за неоснователно възражението на ответната страна за липсата на правен интерес от тази претенция, обосновано с идентичност в предметите на двата иска, тъй като се касае за две самостоятелни искиви претенции, при условията на кумулативно обективно съединяване помежду им и насочени към различна защита – прогласяване нищожност на договор и връщане на платеното по този договор.

По същество:

Основателността на процесната установителна искова претенция е обусловена от установяване от ищеца, при условията на пълно и главно доказване, на следните обстоятелства: сключването между него и ответното дружество на процесния договор за предоставяне на гаранция от 09.03.2022 г. и неговото конкретно съдържание – права и задължения на страните, в частност уговарянето в полза на ответника на възнаграждение в твърдения размер; че договорът е нищожен на посочените основания, както и, че е сключен във връзка и по повод – за обезпечаване изпълнението на задълженията му по договор за паричен заем от 09.03.2022 г., сключен с [фирма].

В тежест на ответника е да установи действителността на договора, в частност чрез установяване наличието на основание при сключването му, предоставянето на насрещна услуга, съответствието му с добрите нрави.

С оглед съвпадащите твърдения на страните, на основание чл. 146, ал. 1, т. 3 и т. 4 ГПК с проекта за доклад по делото, обективиран в определението от 26.03.2023 г. и обявен

за окончателен такъв, предвид липсата на проведено оспорване, като безспорни и ненуждаещи се от доказване са отделени обстоятелствата, че между ищеца Д. Б., в качеството му на заемател и третото за процеса лице [фирма], в качеството му на заемодател, е сключен договор за паричен заем № [№] от 09.03.2022 г. за предоставяне в полза на Д. Б. на паричен заем, изпълнението на задълженията по който са били обезпечени по силата на договор за предоставяне на поръчителство № [№] от 09.03.2022 г., сключен между ищеца и ответника, както и уговарянето в полза на ответното дружество на възнаграждение за това, което да бъде заплатено чрез заемодателя.

Последните факти се установяват и от представените и приети като писмени доказателства по делото заверени преписи от договор за паричен заем № [№] от 09.03.2022 г. и договор за предоставяне на гаранция № [№] от 09.03.2022 г., данните от които свидетелстват за сключването на 09.03.2022 г. на договор за паричен заем между ищеца Д. П. Б., в качеството му на заемател и третото за процеса лице [фирма], в качеството му на заемодател, за предоставяне на потребителски заем по продукт „[фирма]“ в размер на сумата от 450 лева, която ищецът се е задължил да върне в срок от 16 седмици, чрез шестнадесет седмични погасителни вноски, всяка от които в размер на 30 лева с падежи, съответно на: 18.03.2022 г.; 25.03.2022 г.; 01.04.2022 г.; 08.04.2022 г.; 15.04.2022 г.; 22.04.2022 г.; 29.04.2022 г.; 06.05.2022 г.; 13.05.2022 г.; 20.05.2022 г.; 27.05.2022 г.; 03.06.2022 г.; 10.06.2022 г.; 17.06.2022 г.; 24.06.2022 г. и на 01.07.2022 г., при фиксиран годишен лихвен процент в размер от 40,00 % и обща сума, подлежаща на връщане в размер от 480 лева. Съгласно клаузата на т. 7 от договора за заем последната включва размера на заемната сума и размера на възнаградителната лихва за целия срок на договора. В клаузата на т. 8 е предвидено, че годишният процент на разходите на заема се равнява на 47,18 %, като при изчислението му са взети предвид следните допускания: валидност на договора за посочения в него срок, точно и срочно изпълнение на задълженията от всяка от договарящите страни, при което няма да бъдат начислявани разходи за събиране, лихви за забава и неустойки за неизпълнение, както и други разходи, извън посочените в договора. Установява се, че съгласно клаузата чл. 3, ал. 1 от договора с подписването му страните постигат съгласие за рефинансиране със заемната сума на текущи задължения на заемателя по договор за паричен заем № [№] в общ размер от 381 лева, а съгласно ал. 2 след приспадане на тази сума остатъкът се изплаща на Б., за което договорът има характера на разписка. В клаузата на чл. 4, ал. 1 е уговорено, че заемателят се задължава в срок до три дни, считано от датата на сключване на процесния договор, да предостави на заемодателя обезпечение в една от следните форми: 1). двама поръчители, всяко от които да отговаря на следните условия: нетния размер на осигурителния му доход да е в размер над 1000 лева; да работи на безсрочен трудов договор; да не е заемател или поръчител по друг договор за паричен заем, сключен с [фирма]; да няма задължения към други банкови и финансови институции; да няма неплатени осигуровки за последните 2 години; 2). банкова гаранция с бенефициер – заемодателя, за сумата от 450 лева със срок на валидност – 30 дни след крайния срок за плащане на задълженията по договора; 3). одобрено от заемодателя дружество-гарант, което предоставя гаранционни сделки.

Установява се също, че на същата дата 09.03.2022 г. между Д. П. Б., в качеството му на потребител, и ответника [фирма], в качеството му на гарант, е сключен договор за предоставяне на гаранция № [№], по силата на който гарантът се задължава да издаде гаранция за плащане в полза на [фирма], с наредител – потребителя, с цел гарантиране изпълнението на всички задължения на потребителя, възникнали съгласно договор за паричен заем № [№] от 09.03.2022 г., както и за всички последици от неизпълнението на задълженията на потребителя по договора за паричен заем, за сума, покриваща, както следва: задължение за връщане на заемната сума в размер на 450 лева; задължение за плащане на възнаградителна лихва; задължение за плащане на законна лихва за забава в случай на забава на плащането на разходи за събиране на вземането, съдебни разноски и адвокатски хонорари. В договора е отразено, че гаранцията се издава в срок от 3 дни от подписването му и в случай на неизпълнение от страна на потребителя на задължението му по договора за паричен заем за предоставяне на обезпечение под формата на поръчителство от две физически лица или банкова гаранция. Съгласно клаузата на чл. 3, ал. 1 от договора за предоставяне на гаранция, за поемане на описаните по-горе задължения, потребителят дължи възнаграждение на гаранта в размер на сумата от 176 лева, платимо разсрочено на вноски, всяка от които в размер от по 11 лева, с падежи, съответно на: 18.03.2022 г.; 25.03.2022 г.; 01.04.2022 г.; 08.04.2022 г.; 15.04.2022 г.; 22.04.2022 г.; 29.04.2022 г.; 06.05.2022 г.; 13.05.2022 г.; 20.05.2022 г.; 27.05.2022 г.; 03.06.2022 г.; 10.06.2022 г.; 17.06.2022 г.; 24.06.2022 г. и на 01.07.2022 г., като съгласно чл. 3, ал. 2 потребителят заплаща възнаграждението по начините, установени в договора за паричен заем за плащане на задълженията на потребителя по договора за паричен заем. Съгласно чл. 3, ал. 3 [фирма] е овластено да приема вместо гаранта изпълнение на задължението на потребителя за плащане на възнаграждение по договора за гаранция. Изяснява се, че в клаузата на чл. 5, ал. 1 от договора е предвидено правото на гаранта да поиска от потребителя възстановяване на платените задължения по договора за паричен заем, заедно със законна лихва за забава върху платената сума, считано от момента на уведомяване на потребителя. Съгласно клаузата на чл. 15 договорът за предоставяне на гаранция обвързва страните до по-късната дата измежду: датата на погасяване на всички задължения на потребителя по договора за паричен заем или датата на погасяване на всички задължения по настоящия договор.

За изясняване на фактическата страна на правния спор по делото е изслушано и прието заключението на вещото лице по съдебносчетоводната експертиза, което съдът кредита, преценявайки по реда на чл. 202 ГПК, като компетентно и обосновано изготвено от съответен специалист, въз основана на материалите по делото и допълнително представени справки и документи от ответната страна, а по същество останало неоспорено от страните. В експертизата е отразено, че начислените суми по процесния договор за предоставяне на гаранция в общ размер от 176 лева са изплатени напълно, като по договора няма дължими и неразплатени суми. Изчислената стойност на ГПР по договора за паричен заем от 09.03.2022 г. при съобразяване на нормативно установения ред за това в Приложение № 1 към чл. 19, ал. 2 ЗПК, както и основните параметри на договора – заемна сума, срок за връщане и обща

дължима сума, се равнява на 49,14 %. В случай, е при формирането му бъде взето предвид и дължимото от потребителя възнаграждение по договора за предоставяне на гаранция в общ размер от 176 лева и при сумиране стойността на погасителните вноски- с идентични падежи, по двата договора експертизата констатира, че ГПР възлиза на 1 065,91 % на годишна база.

Както вече беше изяснено, процесният договор за предоставяне на гаранция № [№]/09.03.2022 г. е сключен за обезпечаване изпълнението от страна на потребителя – ищеца Д. Б., в качеството му на заемател, на задълженията му към [фирма], възникнали от договор за паричен заем № [№]/09.03.2022 г. и във връзка с поетото задължение с клаузата на чл. 4 за предоставяне в полза на заемотателя на обезпечение в тридневен срок от сключването на договора за заем. Доколкото страна, в качеството си на потребител и съответно на заемател, по процесните двустранни сделки е физическо лице, за което няма данни и не се твърди да е действало в рамките на своя професионална или търговска дейност и предвид нейния предмет, съдът намира, че в случая договорната обвързаност между страните попада в обхвата на дефинитивната норма на чл. 9, ал. 1 от ЗПК (Обн. в ДВ бр.18 от 05.03.2010 г. в сила от 12.05.2010 г.) и спрямо същите са приложими специалните изисквания към съдържанието на договора, а наред с това и специалната защита на потребителя, регламентирана в Закона за защита на потребителите (Обн. В ДВ бр. 99 от 09.12.2005 г., в сила от 10.06.2006 г.) – арг. § 13, т. 1 от ДР на ЗЗП, който въвежда разпоредбите на Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 05.04.1993 г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори, за наличието на които съдът следи служебно.

Изясни се, че страните не оспорват сключването на двата договора и тяхното съдържание, като основният спорен по делото въпрос е относно валидността на договора за предоставяне на гаранция, предвид наведените от ищеца доводи за недействителността му.

Макар двата договора формално да представляват самостоятелни двустранни сделки, то същите следва да се разглеждат като едно цяло. Тази обвързаност се установява от уговорката за необходимост от предоставяне на обезпечение чрез сключване на договор за гаранция на заемателя с одобрено от заемотателя юридическо лице – гарант, сключването на договора за гаранция в деня, в който е сключен самият договор за кредит, както и с изричната уговорка за изплащане на възнаграждението за предоставяне на гаранция, ведно с основното задължение по кредита чрез погасителни вноски с напълно идентични падежи.

Съгласно разпоредбата на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК договорът за потребителски кредит се изготвя на разбираем език и съдържа годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите по определения в Приложение № 1 начин. В чл. 19, ал. 1 ЗПК е предвидено, че годишният процент на разходите по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя – всички разходи по кредита, включително лихви, комисиони, такси, възнаграждение за кредитни посредници и всички други видове разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които

потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, и по-специално застрахователните премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия – арг. § 1, т. 1 от ДР на ЗПК. Предвид това е необходимо в ГПР да бъдат описани всички разходи, които трябва да заплати длъжника, а не същият да бъде поставен в положение да тълкува клаузите на договора и да преценява кои суми точно ще дължи. Гореизложеното поставя потребителя в подчертано неравностойно положение спрямо кредитора и на практика няма информация колко точно (като сума в лева) е оскъпяването му по кредита. Бланкетното посочване единствено на крайния размер на ГПР на практика обуславя невъзможност да се проверят индивидуалните компоненти, от които се формира и дали те са в съответствие с разпоредбата на чл. 19, ал. 1 ЗПК. Последницата, свързана с неспазване изискването на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, е уредена в нормата на чл. 22 ЗПК, която предвижда, че когато не са спазени изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 договорът за потребителски кредит е недействителен.

В настоящия случай, в договора за паричен заем е посочено, че ГПР възлиза на 47,18 %, като са описани и взетите предвид допускания при определянето му, с което формално е изпълнено изискването на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК. Този размер не надвишава максималния такъв, следващ от разпоредбата на чл. 19, ал. 4 ЗПК и равняващ се на пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в лева.

Съдът, при анализ на клаузите на договорите, достига до извод, че така посоченият размер на ГПР не отразява действителният такъв, тъй като не включва част от разходите за кредита и конкретно възнаграждението по чл. 3, ал. 1 от договора за предоставяне на гаранция, сключен между заемателя – потребител Д. Б. и дружеството – гарант [фирма].

Възнаграждението в полза на гаранта е разход, свързан с предмета на договора за потребителски паричен заем, доколкото касае обезпечение на вземанията по договора. Изясни се, че съгласно разпоредбата на чл. 3, ал. 3 от договора за предоставяне на поръчителство, заемотателят [фирма] е овластен да приема вместо гаранта възнаграждението по договора за предоставяне на гаранция. Наред с това, при служебно извършване на справка от публично достъпния ТРРЮЛНЦ се установява, че едноличен собственик на капитала на ответното дружество [фирма], е именно [фирма], като двете дружества са с един адрес на управление. Тази свързаност обуславя извод, че разходът за възнаграждение в полза на гаранта е известен на заемотателя, което се потвърждава и от съвкупната преценка на събраните по делото доказателства. Същевременно, плащането на възнаграждението за гаранция не е отразено като разход при формирането на оповестения ГПР – 47,18 %. Този начин на оповестяване на разходите не е съответен на изискването на чл. 19, ал. 1 ЗПК. При вземане предвид размера на възнаграждението за предоставяне на гаранция като несъмнен разход действителният ГПР съгласно заключението на вещото лице по допуснатата и изслушана съдебносчетоводна експертиза е значително завишен – в случая в размер на 1 065,91 %.

С оглед изложеното, съдът намира, че разходът за възнаграждение на гаранта за обезпечаване вземанията на [фирма] по процесния договор за потребителски заем, отговаря на поставените от ЗПК изисквания, за да се включи в общия разход по кредита (в т. см. Решение № 24 от 10.01.2022 г. на СГС по в. гр. д. № 7108/2021 г., Решение № 260628 от 21.02.2022 г. на СГС по в. гр. д. № 06/2021 г. и др.).

Ето защо, макар формално договорът за паричен заем да покрива изискуеми реквизити по чл. 11, ал. 1 ЗПК, то вписаните компоненти при формирането му не кореспондират на изискуемото съдържание по т. 10 – годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя. Като не е оповестил действителен ГПР в договора за кредит заемотателят е нарушил изискванията на закона, което обосновава извод за недействителност на договора за заем на основание чл. 22 ЗПК, поради неспазването на изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК (в този смисъл са Решение № 261440/04.03.2021 г. по в. гр. д. № 13336/2019 г. по описа на СГС, II-А въззивен състав, Решение № 24 от 10.01.2022 г. по в. гр. д. № 7108/2021 г. по описа на СГС, III-Б въззивен състав и др.).

Същевременно, както вече беше изяснено, договорът за паричен заем, сключен между потребителя и [фирма] и договорът за предоставяне на гаранция, сключен между потребителя и [фирма], се намират във взаимовръзка помежду си и като система от правоотношения между страните, поради което последиците от недействителността на договора за потребителски кредит рефлексират и по отношение на договора за предоставяне на гаранция, поради естеството на правоотношенията (в т. см. Решение № 264616 от 09.07.2021 г. по в. гр. д. № 9991/2020 г. по описа на СГС, Решение № 260628 от 21.02.2022 г. на СГС по в. гр. д. № 06/2021 г. и др.).

В допълнение съдът намира за необходимо да отбележи, че в настоящия случай уговорената между заемателя и заемотателя по договора за паричен заем от 09.03.2022 г. клауза на чл. 4, предвиждаща задължение за предоставяне на обезпечение по договора за потребителски паричен заем, в т.ч. чрез поръчителство от дружество – гарант, извършващо гаранционни сделки, от одобрено от кредитора юридическо лице в срок до 3 дни от сключване на договора, което по арг. от чл. 4 от договора е неотменимо задължение за заемателя, съответно клаузата на чл. 4 от пряко свързания с договора за потребителски паричен заем договор за предоставяне на гаранция от същата дата 09.03.2022 г., предвиждаща задължение за потребителя да заплати възнаграждение за гаранта в размер на сумата от 176 лева (чрез 16 седмични вноски в размер от по 11 лева), срещу задължението на дружеството гарант да отговаря пред кредитора наред с потребителя-длъжник за изпълнение на всички задължения по договора за паричен заем, е неправопавна по смисъла на чл. 143, ал. 1 ЗЗП. Така уговорената клауза представлява уговорка във вреда на потребителя, която не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца и потребителя.

В случая е уговорено възнаграждението по договора за предоставяне на гаранция да се дължи, независимо дали отговорността на поръчителя е ангажирана при евентуално неизпълнение от страна на длъжника или не, като размерът на възнаграждението от 176 лева

се равнява на повече от 1/3 част от предоставената в заем парична сума в общ размер от 450 лева. Същевременно, съгласно клаузата на чл. 5, ал. 1 от договора за гаранция [фирма] има правото да поиска от потребителя Д. Б., при изпълнение вместо него на задълженията по договора за паричен заем, възстановяване на платените суми, заедно със законната лихва върху тях и направените разноски, въпреки заплащането на възнаграждението от 176 лева. Ето защо, съдът намира, че уговорката за заплащане на възнаграждение по договора за предоставяне на гаранция не отговаря на изискванията за добросъвестност и води до значително неравновесие между правата на потребителя и търговеца-гарант, поради което тази клауза е неправопонавна. Доколкото същата е част от същественото съдържание на договора, то недействителността ѝ рефлектира върху валидността на целия договор за предоставяне на гаранция.

Предвид изложеното и с оглед достигнатият извод за нищожността му, то предявеният иск с правно основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД се явява основателен и следва да бъде уважен изцяло.

По иска с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД:

Съгласно посочената разпоредба този, който е получил нещо без основание, е длъжен да го върне.

Касае се за хипотеза на предаване, съответно получаване на нещо при начална липса на основание, т. е. когато още при самото получаване липсва основание за преминаване на блага от имуществото на едно лице в имуществото на друго.

Начална липса на основание е налице както в случаите, когато е получено нещо въз основа на нищожен акт, така и при предаване и без наличието на някакво правоотношение между даващия и получаващия, в който смисъл са и задължителните за съда разяснения, дадени в мотивите на Постановление № 1 от 28.05.1979 г. по гр. дело № 1/79 г. на Пленум на ВС – по някои въпроси за неоснователното обогатяване.

Липсата на основание по смисъла на чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД означава първоначална, неосъществена или настъпила впоследствие, но с обратна сила, липса на валидно правоотношение между лицето, дало имуществена облага и получателя на същата. Началната липса на основание за преминаването на блага от имуществото на едно лице в имуществото на друго, е налице във всички случаи, когато отсъства годин юридически факт за получаването на определена имуществена облага.

Посочената законова хипотеза, регламентираща един от съставите на неоснователно обогатяване, е налице когато ищецът докаже даването, а ответникът не докаже претендираното от него основание, а също така и в случаите, при които ответникът докаже основанието, на което е получил даденото, но ищецът установи, че това основание е нищожно, като и в двете хипотези даденото е без правно основание.

С оглед изложеното, възникването в полза на ищеца на процесното вземане е обусловено от установяване, при условията на пълно и главно доказване, осъществяването на твърдяното имуществено разместване чрез реалното заплащане, съответно получаване от

ответното дружество на претендираната сума, при установяване на което в тежест на ответната страна е да докаже наличието на основание за получаването и последващо ѝ задържане, в частност като установи, че процесният договор за предоставяне на гаранция е валиден и отговаря на законовите изисквания.

С оглед установената по делото недействителност на договора за предоставяне на гаранция, то заплатените от ищеца Д. Б. суми по договора, представляващи възнаграждението на ответното дружество, в качеството му на гарант, се явяват дадени при липсата на основание за това, поради което [фирма] дължи връщането им на насрещната страна – потребител.

Конкретният размер на вземането следва от заключението на вещото лице по съдебносчетоводната експертиза от което се установи, че по процесния договор за предоставяне на гаранция общата изплатена сума от ищеца на ответното дружество е в размер на 176 лева, която сума е предмет на исковата претенция.

Следователно, предявеният иск по чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД се явява доказан по основание и размер и следва да бъде уважен.

Като законна последица от присъждане на главницата, върху същата се следва и поисканата от ищеца законна лихва, считано от датата на подаване на исковата молба в съда – 17.10.2022 г. до окончателното ѝ изплащане.

По отговорността за разноски:

При този изход на спора – основателност на предявените искове, право на разноски има само ищецът. На основание чл. 78, ал. 1 ГПК в полза на същия следва да бъде присъдена сумата от 760 лева, представляваща сторени по делото разноски за държавна такса, депозит за съдебносчетоводната експертиза и адвокатско възнаграждение. Реалното извършване на разхода за последното следва от отразеното в представения по делото договор за правна защита и съдействие (л. 8 от делото) плащане на уговореното възнаграждение в брой, в която част договорът има характера на разписка, удостоверяваща получаването му – арг. т. 1 от Тълкувателно решение № 4/18.06.2014 г. по тълк. дело № 4/2013 г., ОСГТК на ВКС. Същевременно, размерът на последното е в рамките на минималния такъв, следващ от разпоредбата на чл. 7, ал. 2, т. 1 от Наредба № 1 от 09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения (в приложимата редакция). Сторените от ответното дружество разноски следва да останат за негова сметка.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА за нищожен, по предявения от Д. П. Б., с ЕГН: ***** и адрес: [адрес] срещу [фирма], ЕИК [ЕИК], със седалище и адрес на управление: [адрес], иск с правно основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД, сключения между Д. П.в Б. и [фирма] договор за предоставяне на гаранция № [№] от 09.03.2022 г.

ОСЪЖДА [фирма], ЕИК [ЕИК], със седалище и адрес на управление: [адрес], да заплати на Д. П. Б., с ЕГН: ***** и адрес: [адрес] на основание чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД сумата от 176 лева, представляваща недължимо платена сума по нищожен договор за предоставяне на гаранция № [№] от 09.03.2022 г., под формата на възнаграждение за поръчителство, ведно със законната лихва върху сумата, считано от датата на подаване на исковата молба – 17.10.2022 г. до окончателното изплащане на вземането.

ОСЪЖДА [фирма], ЕИК: [ЕИК], със седалище и адрес на управление: [адрес], да заплати на Д. П. Б., с ЕГН: ***** и адрес: [адрес], на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, сумата от 760 лева, представляваща сторени разноси по делото.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване с въззивна жалба, пред Софийски градски съд, в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____